

POSTANOWIENIE

18 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 18 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku K.C. i M.C.
z udziałem P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w T., A.H. i A.C.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na skutek skargi kasacyjnej P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu
z 18 lutego 2025 r., III Ca 633/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. stwierdza, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.**

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawił w formie pytania: - „czy w chwili przekazania sieci dochodziło do objęcia przez przedsiębiorstwo przesyłowe w dobrej wierze posiadania prowadzącego (wraz z zaistnieniem przesłanek ustawowych) do nabycia służebności przesyłu lub służebności o treści odpowiadającej treści służebności przesyłu przez zasiedzenie?”.

Uczestnik powołał się też na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), tj. art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 7 k.c. i art. 292 k.c.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

O potrzebie wykładni przepisów prawnych jako przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania można mówić wtedy, gdy z mającego zastosowanie lub mogącego mieć zastosowanie w sprawie przepisu dekodowane są różne normy prawne, a brak jest wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie, które by te różnice usuwały i wyjaśniały przyczyny ich występowania.

Problemy sformułowane przez skarżącego nie mają cech zagadnienia prawnego w przytoczonym wyżej znaczeniu, gdyż zostały ujęte kazuistycznie, z pominięciem wykładni przepisów mających znaczenie w sprawie, dokonanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. Skarżący kwestionuje przypisanie mu przez Sąd drugiej instancji w okolicznościach sprawy złej wiary, co spowodowało uwzględnienie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu na skutek przyjęcia, że jako posiadacz służebności w złej wierze nie nabył jej przez zasiedzenie.

W uchwale składu siedmiu sędziów z 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11 (OSNC 2011, nr 12, poz. 129) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że wykonanie trwałego i widocznego urządzenia przez posiadacza nieruchomości w zakresie służebności gruntowej drogi dojazdowej jest przesłanką zasiedzenia tej służebności (art. 292 k.c.). W postanowieniu z 6 września 2013 r., V CSK 440/12, Sąd Najwyższy stwierdził zaś, że objęcie w posiadanie służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie służebności przesyłu, następuje najczęściej w chwili wejścia na cudzy grunt w celu budowy trwałego i widocznego urządzenia, np. wejście na grunt w celu budowy urządzeń kanalizacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 6 września 2013 r., V CSK 440/12, z 19 grudnia 2012 r., II CSK 218/12, z 24 maja 2013 r., V CSK 287/12, z 18 sierpnia 2017 r., IV CSK 609/16, z 8 października 2020 r., II CSK 782/18).

Urządzenia przesyłowe są budowane na gruncie (ewentualnie pod jego powierzchnią lub w przestrzeni nad gruntem), mają charakter widoczny i trwałe; posiadanie służebności polega na długoletnim (dwadzieścia lub trzydzieści lat), manifestowanym na zewnątrz i widocznym dla właściciela nieruchomości oraz użytkownika wieczystego, korzystaniu z konkretnej nieruchomości przez przedsiębiorcę przesyłowego w celu prawidłowej eksploatacji tych urządzeń po to, by zaspakajały one istotne potrzeby społeczne (przykładowo dostawa wody, energii elektrycznej lub ciepłej, itp.). Służebność powstająca w związku z wykorzystywaniem nieruchomości dla potrzeb tych urządzeń obciąża nieruchomość gruntową w sytuacji, gdy jest ona przedmiotem użytkowania wieczystego określonej osoby fizycznej lub prawnej. Nie obciąża prawa użytkowania wieczystego, chociaż ma wpływ na zakres i sposób korzystania

z gruntu przez wieczystego użytkownika. W efekcie, z odwołaniem się do wcześniej ukształtowanej linii orzeczniczej i wyjaśniając zasady jej stosowania, Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 16 maja 2017 r., III CZP 101/16 (OSNC 2017, nr 11, poz. 123) przyjął, że służebność przesyłu może być ustanowiona na prawie użytkowania wieczystego; użytkownik wieczysty nie może jednak skutecznie żądać ustanowienia takiej służebności, jeżeli urządzenia przesyłowe – zainstalowane przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej – znajdowały się na nieruchomości Skarbu Państwa przed oddaniem jej w użytkowanie wieczyste.

Zgodnie z aktualnym stanowiskiem Sądu Najwyższego odnośnie do posiadania nieruchomości w zakresie służebności przesyłu (służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu), ocena czy wejście w posiadanie nastąpiło w dobrej lub złej wierze wymaga analizy całokształtu okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania. Posiadacz jest w dobrej wierze, jeżeli objęcie cudzej nieruchomości w posiadanie nastąpiło w takich okolicznościach, które usprawiedliwiają jego przekonanie, że nie narusza cudzego prawa, albo gdy posiadacz przypuszcza, że prawo mu przysługuje, a przekonanie to jest usprawiedliwione okolicznościami faktycznymi. Posiadaczowi należy przypisać złą wiarę w sytuacji gdy wie, że prawo mu nie przysługuje albo nie wie wskutek braku należytej staranności (zob. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna - z 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91; uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15; z 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16, nr 9, poz.98 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2018 r., IV CSK 636/16; z 23 lipca 2017 r., I CSK 360/14; z 2 marca 2017 r., V CSK 356/16; z 3 lutego 2016 r., V CSK 105/16; z 21 maja 2015 r., IV CSK 468/14; z 7 maja 2014 r., I CSK 354/12, OSNC-ZD 2014, nr 1, poz. 5; z 7 maja 2014 r., II CSK 472/13 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 10 lipca 2013 r., V CSK 320/12). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że wybudowanie urządzeń przesyłowych na gruncie osoby trzeciej za jej zgodą wyrażoną bez zachowania formy aktu notarialnego o złej wierze posiadacza nieruchomości (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 16 maja 2019 r., III CZP 110/18). W konsekwencji do stwierdzenia dobrej wiary nie są wystarczające elementy subiektywne w postaci

fałszywego przeświadczenia posiadacza o przysługującym mu uprawnieniu, lecz konieczne jest dodatkowe stwierdzenie obiektywnych okoliczności usprawiedliwiających takie przekonanie. Sąd Najwyższy stwierdził istnienie takich obiektywnych okoliczności w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo państwowe, które nabyło z mocy prawa – na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r., nr 2, poz. 6) – własność urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, przyjmując, że może być ono uznane za posiadacza w dobrej wierze służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 15 lutego 2019 r., III CZP 81/18, OSNC 2020, nr 1, poz. 4). Okoliczności sprawy, w których inwestycję, w zakresie objętym wnioskiem, zrealizowano na nieruchomości stanowiącej własność osoby fizycznej, bez jej zgody, nie pozwalają na czynienie analogii do stanów faktycznych objętych przywołaną uchwałą.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że dobra wiara jako klauzula generalna wymaga uwzględnienia różnego rodzaju istotnych prawnie okoliczności faktycznych, które nie mogą być ocenione jednorazowo i w sposób jednakowy w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego.

W niniejszej sprawie nie stwierdzono obiektywnych okoliczności, usprawiedliwiających fałszywe przekonanie posiadacza o przysługującym skarżącemu tytule do nieruchomości. Skarżący nie wykazał, że uzyskał zgodę od poprzedników prawnych obecnych właścicieli przedmiotowych nieruchomości na korzystanie z posadowionej na nich infrastruktury przesyłowej, jak również, aby nastąpiło to w formie aktu notarialnego. W związku z tym sąd drugiej instancji prawidłowo uznał, że posiadanie służebności przesyłu miało miejsce w złej wierze i nie upłynął ustawowy termin jej zasiedzenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

Marta Romańska

[dr]

[SOP]